

NJPS the sacred anointing oil and the pure aromatic incense, expertly blended.

38 He made the altar for burnt offering of acacia wood, five cubits long and five cubits wide—square—and three cubits high. ²He made horns for it on its four corners, the horns being of one piece with it; and he overlaid it with copper. ³He made all the utensils of the altar—the pails, the scrapers, the basins, the flesh hooks, and the fire pans; he made all these utensils of copper. ⁴He made for the altar a grating of mesh-work in copper, extending below, under its ledge, to its middle. ⁵He cast four rings, at the four corners of the copper grating, as holders for the poles. ⁶He made the poles of acacia wood and overlaid them with copper; ⁷and he inserted the poles into the rings on the side walls of the altar, to carry it by them. He made it hollow, of boards.

⁸He made the laver of copper and its stand of copper, from the mirrors of the women who performed tasks at the entrance of the Tent of Meeting.

RASHI 38:7 Hollow, of boards. There were boards of acacia wood on all four sides, with an empty space in the middle.

8 From the mirrors of the women who performed tasks. The Israelite women had mirrors that they used when they were adorning themselves. But they did not hesitate to bring even these as contributions to the Tabernacle. Moses spurned them as having been made for the purposes of the evil inclination. The Holy One told him: Accept them! They are more precious to Me than all the rest. For by means of them the women produced vast armies of Israelites in Egypt. [D] When their husbands were exhausted from the ruthless toil imposed on them by the Egyptians, they would take them something to eat and drink, and would bring along the mirrors. Each of them would look at herself and her husband in the mirror, and entice him, saying, "I'm better looking than you are!" In this way they would arouse their husbands' desire and have relations with them, conceive, and bear children: "Under the apple tree I roused you" (Song 8:5). So the words of our verse can also be translated: "By means of the mirrors, the women made armies!"

The laver was made from these mirrors because of its role in maintaining peace between a husband and his wife. For it is from the water in this laver that the woman who is [D] The women who "performed tasks" (*tzov'ot*) are here understood to be women who produced armies (*tzava'ot*).

NAHMANIDES says) it was to be expertly blended. The details of its making also did not need to be given, since this was left to the expertise of the perfumers.

38:8 The mirrors of the women. The point of the midrash given by Rashi is that, in every aspect of the construction of the Tabernacle, the women's jewelry was accepted for use, even the *kumazim*, which (according to the midrash cited by Rashi) were something shameful. (See his comment, and mine, to 35:22.) But the jewelry was lumped together with all the rest of the contributions for the Tabernacle. Moses had no intention of making some particular object with the jewelry devoted to the evil inclination until specifically instructed by the Almighty to do so. **Who performed tasks at the entrance of the Tent of Meeting.** I do not know how this is to be explained. It may mean that the women brought this particular gift to Moses' tent (which "was called the Tent of Meeting," 33:7), and he was told by a divine communication to accept it—for the tent of the Tabernacle had not been made yet. Onkelos translates the phrase a

ADDITIONAL COMMENTS 38:8 From the mirrors of the women. Rather, "in the sight of the women" (because the wives of jealous husbands would be tested with the water from this laver). The laver was "in their sight" because, though it was between the Tent and the altar, it was not in a straight line with them, but shifted slightly to the north (Bekhor Shor). **Who performed tasks at the entrance of the Tent of Meeting.** They crowded at the entrance to pray and to hear the priests and Levites praise the Holy One (Hizkuni). To hear the words of the living God, as described in 33:7, "whoever sought the LORD would go out to the Tent of Meeting that was outside the camp" (Sforno).

OJPS made the holy anointing oil, and the pure incense of sweet spices, after the art of the perfumer.

38 And he made the altar of burnt-offering of acacia-wood five cubits was the length thereof, and five cubits the breadth thereof, four-square, and three cubits the height thereof. ²And he made the horns thereof upon the four corners of it; the horn thereof were of one piece with it; and he overlaid it with brass. ³And he made all the vessels of the altar, the pots, and the shovels, and the basins, the flesh-hooks and the fire-pans; all the vessels thereof made he of brass. ⁴And he made for the altar a grating of network of brass, under the ledge round it beneath, reaching half way up. ⁵And he cast four rings for the four ends of the grating of brass, to be holders for the staves. ⁶And he made the staves of acacia-wood, and overlaid them with brass. ⁷And he put the staves into the rings on the sides of the altar, wherewith to bear it; he made it hollow with planks.

⁸And he made the laver of brass, and the base thereof of brass, of the mirrors of the serving women that did service at the door of the tent of meeting.

IBN EZRA are mentioned together because both contain spices.

38:8 The laver. Its dimensions are not given, as are those of the lavers built by Solomon. It was simply made of as much copper as all the mirrors that were brought. **The stand.** Naturally this was made of the correct size to fit the laver. **The mirrors of the women who performed tasks.** These were the skillful women who spun the five types of cloth previously mentioned. Or it may refer to the women who came regularly to pray at the tent, and to study the commandments. They had abandoned all the vanities of the world; hence they gave up their mirrors which they no longer needed. For ordinarily women have no other occupation than to beautify their faces every morning in copper or glass mirrors, and to arrange their hair (see Isa. 3:20). For the customs of Israel were the same as those preserved to this day in Islamic countries. The verb does not mean "to perform tasks," but "to show up in armies," for there were so many of them.

קָדַשׁ וְאֶת־קִטְרֹת הַסַּמִּים טְהוֹר מֵעֵשֶׂה
 רַקָּח: פ
לח
 וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבֵּחַ הָעֹלָה עֲצֵי
 שֵׁטִים חֲמֵשׁ אַמּוֹת אָרְבּוֹ וְחֲמֵשׁ אַמּוֹת
 רְחֹבוֹ רְבֹעַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קַמְתּוֹ: ²וַיַּעַשׂ
 קַרְנָתָיו עַל אַרְבַּע פְּנֵיתָיו מִמִּנּוֹ הָיוּ
 קַרְנָתָיו וְיִצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: ³וַיַּעַשׂ אֶת־
 כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים
 וְאֶת־הַמְזֻרְקֹת אֶת־הַמְזֻלְגֹת וְאֶת־
 הַמַּחְתֹּת כָּל־כְּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת: ⁴וַיַּעַשׂ
 לַמִּזְבֵּחַ מִכְבָּר מֵעֵשֶׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת
 כַּרְכָּבוֹ מִלְמַטָּה עַד־חֲצִיו: ⁵וַיִּצַק אַרְבַּע
 טַבַּעֹת בְּאַרְבַּע הַקְּצוֹת לַמִּכְבָּר הַנְּחֹשֶׁת
 בְּתֵימִם לְבָדִים: ⁶וַיַּעַשׂ אֶת־הַבָּדִים עֲצֵי
 שֵׁטִים וְיִצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת: ⁷וַיָּבֵא אֶת־
 הַבָּדִים בְּטַבַּעֹת עַל צִלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ
 לְשֵׂאת אֹתוֹ בְּהֵם נָבוֹב לְחֹת עֵשֶׂה
 אֹתוֹ: ס
⁸וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת
 בְּמִרְאֵת הַצַּבָּאוֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל
 מוֹעֵד: ס

NJPS ⁹He made the enclosure:

On the south side, a hundred cubits of hangings of fine twisted linen for the enclosure—¹⁰with their twenty posts and their twenty sockets of copper, the hooks and bands of the posts being silver.

¹¹On the north side, a hundred cubits—with their twenty posts and their twenty sockets of copper, the hooks and bands of the posts being silver.

¹²On the west side, fifty cubits of hangings—with their ten posts and their ten sockets, the hooks and bands of the posts being silver.

¹³And on the front side, to the east, fifty cubits: ¹⁴fifteen cubits of hangings on the one flank, with their three posts and their three sockets, ¹⁵and fifteen cubits of hangings on the other flank—on each side of the gate of the enclosure—with their three posts and their three sockets.

¹⁶All the hangings around the enclosure were of fine twisted linen. ¹⁷The sockets for the posts were of copper, the hooks and bands of the posts were of silver, the overlay of their tops was of silver; all the posts of the enclosure were banded with silver.—¹⁸The screen of the gate of the enclosure, done in embroidery, was of blue, purple, and crimson yarns, and fine twisted linen. It was twenty cubits long. Its height—or width—was five cubits, like that of the hangings of the enclosure.

¹⁹The posts were four; their four sockets were of copper, their hooks of silver; and the overlay of their tops was of silver, as were also their bands.—²⁰All the pegs of the Tabernacle and of the enclosure round about were of copper.

RASHI suspected by her jealous husband, because she has been alone with another man, drinks to prove her innocence. You can be sure that the word means "mirrors" here, and not "visions" or "appearances" as it sometimes does elsewhere. For the laver and stand are not mentioned among the items made from the 70 talents of copper mentioned in vv. 29–30; as R. Tanhuma points out, they must have come from this separate contribution of actual copper. OJPS translates more literally: "the serving women that did service," but the Hebrew word is the particular word used for the armed services. The implication is that the women came in armies to bring these mirrors as their special contribution.

18 Like that of the hangings of the enclosure. "Answerable to the hangings" (OJPS), but (as NJPS correctly implies) the meaning is that its height was the same.

NAHMANIDES "the women who came to pray" and so forth, which lends some credence to the explanation of Ibn Ezra, who says that they came there each day to pray and to study the commandments. It may also be part of the straightforward meaning of the text to say that it was a vast "army" of women who gathered at the tent to give their mirrors, voluntarily. [D] The copper of the mirrors was burnished and quite lovely, which was why it was specially set aside right from the start for the laver and its stand. When the women saw this, they trooped in army after army, so that all of them could have their mirrors made into the laver and the stand. It is also correct to say that they understood right from the start that this laver would be used to test the women who were suspected of adultery, [E] and they accepted this joyfully and volunteered to bring all of their mirrors for this purpose.

[D] The women who "performed tasks" (tzav'u) were an "army" (tzava).

OJPS ⁹And he made the court;

for the south side southward the hangings of the court were of fine twined linen, a hundred cubits. ¹⁰Their pillars were twenty, and their sockets twenty, of brass; the hooks of the pillars and their fillets were of silver.

¹¹And for the north side a hundred cubits, their pillars twenty, and their sockets twenty, of brass; the hooks of the pillars and their fillets of silver.

¹²And for the west side were hangings of fifty cubits, their pillars ten, and their sockets ten; the hooks of the pillars and their fillets of silver.

¹³And for the east side eastward fifty cubits. ¹⁴The hangings for the one side [of the gate] were fifteen cubits; their pillars three, and their sockets three. ¹⁵And so for the other side; on this hand and that hand by the gate of the court were hangings of fifteen cubits; their pillars three, and their sockets three.

¹⁶All the hangings of the court round about were of fine twined linen. ¹⁷And the sockets for the pillars were of brass; the hooks of the pillars and their fillets of silver; and the overlaying of their capitals of silver; and all the pillars of the court were filleted with silver. ¹⁸And the screen for the gate of the court was the work of the weaver in colors, of blue, and purple, and scarlet, and fine twined linen; and twenty cubits was the length, and the height in the breadth was five cubits, answerable to the hangings of the court. ¹⁹And their pillars were four, and their sockets four, of brass; their hooks of silver, and the overlaying of their capitals and their fillets of silver.

²⁰And all the pins of the tabernacle, and of the court round about, were of brass.

IBN EZRA 18 It was twenty cubits long. For the hangings on either side totaled 30 cubits, leaving a breadth of 20 in between, the length of "the gate of the enclosure" and therefore of the screen. Its height—or width—. The breadth of this 20-cubit long screen—that is, its height when set in place—was five cubits.

18 Like that of the hangings of the enclosure. "Answerable to the hangings" (OJPS), but (as NJPS correctly implies) the meaning is that its height was the same.

NAHMANIDES "the women who came to pray" and so forth, which lends some credence to the explanation of Ibn Ezra, who says that they came there each day to pray and to study the commandments. It may also be part of the straightforward meaning of the text to say that it was a vast "army" of women who gathered at the tent to give their mirrors, voluntarily. [D] The copper of the mirrors was burnished and quite lovely, which was why it was specially set aside right from the start for the laver and its stand. When the women saw this, they trooped in army after army, so that all of them could have their mirrors made into the laver and the stand. It is also correct to say that they understood right from the start that this laver would be used to test the women who were suspected of adultery, [E] and they accepted this joyfully and volunteered to bring all of their mirrors for this purpose.

[D] The women who "performed tasks" (tzav'u) were an "army" (tzava). [E] See Numbers 5 and Rashi's comment to our verse.

ADDITIONAL COMMENTS 10 The hooks and bands of the posts. The hooks were pegs in the shape of the letter ך (hence the name) on which sacrifices were hung to be flayed (Kimhi).

ח לחת עשה אתו:

ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראת

לויחיו עבר יתיה:

ח. ועבר, ית פיורא

דנחשא, ונת בטיסיה

דנחשא, במחזית נשיא,

ועבר ית דרשא.

ויעש את החצר

ט הנצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד:

רביעי

רס"ג (ח) במראות הצובאות וגו', מן מראות הנשים המתאספות פתח אהל מועד.

מהר"ם לח (ח) במראות הצובאות, הצובאות ב', ואיך הצובאות פתח אהל מועד (ש"א ב כב) גבי בני עלי, לפי שמשה רבינו לא רצה לקבל המראות לנדרבה לפי שמביא לידי זנות, אמר לו הקב"ה אדרבה יש לך לקבל שמביא לידי פריה ורביה, וקיבלו², וזהו שגילה לנו המסורת "הצובאות" דהכא גבי פריה ורביה ו"הצובאות" דהתם גבי בני עלי שמיעטו פריה ורביה, מתוך ששירו את קיניהן³.

2 ראה רש"י. 3 שבה נה ב: מתוך ששהו את קיניהן שלא הלכו אצל בעליהן מעלה עליהן הכתוב כאילו שכבום.

רמב"ן לח (ח) במראות הצובאות, "כנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות ואף אותן לא עכבו, והיה משה מואס בהן מפני שעשויין ליצר הרע, אמר לו הקב"ה, אלו חביבין מן הכל שעל ידיהן העמידו הנשים צבאות רבות במצרים וכו', ונעשה הכיור מהם שהוא לשום שלום בין איש לאשתו להשקות מן המים שבו לאשה שקנא לה בעלה ונסתרה", לשון רש"י. והטעם במדרש הזה שבכל מלאכת המשכן קבלו התכשיטין מן הנשים כדכתיב ויבאו האנשים על הנשים (לעיל לה כב), והביאו חח וגו' וטבעת וכומו, והכומו כפי מדרשו⁶¹ יותר נמאס, אבל שם נתערכה כל הנדרבה, אבל שיעשו כלי מיוחד מן התכשיט העשוי ליצר הרע לא היה משה בוחר בכך עד שנאמר לו כן מפי הגבורה, ולא ידעתי איך יתפרש לפי זה אשר צבאו פתח אהל מועד⁶², אולי יאמר שהביאו הנשים הנדרבה היא אל אהל משה שקראו אהל מועד (לעיל לג ז) והוא עצמו קבל מהן על פי הדבור, כי אהל המשכן

61 שבת טו א: כומו, כאן מקום דימה. 62 ובספר גנים יפות מתוך קשיחה רבינו: נראה דהא דכתיב פתח אהל מועד ארישא דקרא קאי, שהוא מקום קביעות הכיור. כדכתיב נשמת אה הכיור בין אהל מועד ובין המזבח, והוא סמוך לפתח המשכן, והטעם שאף שהיה במקום מקודש אפ"כ חזר בו לעשותו מן המראות אשר צבאו.

חזקוני לח (ח) במראות הצובאות, לשון רביה, פי"ד²⁴ היה נתון בין אהל מועד ובין המזבח משוך מעט כלפי צפון כדי שתראנה אותו הנשים הצובאות, ויהיה נזכר להם שמשם משקים את הסוטות כדכתיב בפרשת סוטה: מים קדושים בכלי חרס. (במדבר ה יז), ומתרגמינן: מי כיור במאן דחסף. ולפי פירשו²⁵ "במראות" כמו "ממראות", כי"ת במקום מ"ם, דוגמא: והנותר בבשר ובלחם (ויקרא ח לב)²⁶, אשר צבאו פתח אהל מועד, להתפלל ולשמוע תשבחותיו והולליו של הקב"ה מפי הכהנים והלוים.

24 כבוד שור ורבותינו בעלי התוספות. 25 שעשה את הכיור ממראות שהיו ביד בנות ישראל, יהיה הפירוש: ויעש את הכיור נחשת "במראות" הצובאות, כמו "ממראות". 26 שפירשו: הנותר מהבשר ומהלחם.

נבוכ (ירמיה נב כא). נבוכ לחת, הלוחות של עצי שטים לכל רש"י רוח, והחלל כאמצע.

(ח) במראת הצבאות, בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עכבו מלהביא לנדרבת המשכן, והיה מואס משה בהן מפני שעשויים ליצר הרע, אמר לו הקב"ה: קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים, כשהיו בעליהן יגיעים בעבודת פדך היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם, ונטולות המראות, וכל אחת רואה עצמה עם בעלה במראה, ומשרלתו בדברים, לומר אני נאה ממך, ומתוך כך מביאות לבעליהן לידי תאוה ונוקקות להם, ומתעברות ויולדות שם, שנאמר: תחת התפוח עוררתיך (שה"ש ח ה), וזהו שנאמר: במראת הצבאות. ונעשה הכיור מהם שהוא לשום שלום בין איש לאשתו, להשקות ממים שבתוכו את שקנא לה בעלה ונסתרה. ותדע לך שהן מראות ממש, שהרי נאמר: ונחשת התנופה שבעים ככר וגו', ויעש בה וגו' (להלן לח כט-ל) וכיור וכנו לא הוזכרו שם, למדת שלא היה נחשת של כיור

לח (ח) וכי"ת במראות, חת מ"ם כי נכון הוא בלשון ראב"ע הקדש כמו והנותר בבשר ובלחם (ויקרא ח לב)⁵², וככה בלשון ישמעאל. וטעם הצובאות, כי משפט כל הנשים להתיפות לראות פניהם ככל בקר במראות נחשת או זכוכית לתקן הפארים שאל ראשיהם, הם הנזכרים בספר ישעיה⁵³, כי מנהג ישראל היה כמנהג ישמעאל עד היום. והנה היו בישראל נשים עובדות ה' שסרו מתאות זה העולם, ונתנו מראותיהן נדבה, כי אין להם צורך עוד להתיפות. רק באות יום יום אל פתח האהל מועד להתפלל ולשמוע דברי המצוות. וזהו אשר צבאו פתח אהל מועד, כי היו רבות. ולא הזכיר הכתוב

52 שפירשו: מן הלהם. 53 ישעיה ג ב.

לח (ח) במראות הצובאות, הבי"ת במקום מ"ם, ככי"ת והנותר ראב"ע בבשר (ויקרא ח לב)⁵⁴. וטעם הצובאות, החכמות שטוו החמשה הנזכרים⁵⁵, או נשים באות תמיד להתפלל אל מקום האהל, ועזבו כל תאות העולם, על כן מראותן, כי אין עסק הנשים כי אם ליפות פניהן⁶⁰.

54 ראה בארץ. 55 תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועדים. 60 ראה בארץ.

לח (ח) במראות הצובאות, שלא היה בכלל נחשת התנופה, ספורנו כמו שמבואר בפרשת פקודי, באמרו "ויעש בה" וגו' (להלן פסוק ל). ולא הזכיר כיור וכנו בכלל הנעשים ממנה. אשר צבאו פתח אהל מועד, לשמוע דברי אלהים חיים, כאמרו "והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד" (לעיל לג ז), ואתן הנשים מאסו עניני תכשיטיהן, והקדישו מראותיהן להורות שאינן צריכות עוד להן¹⁵.

15 ראה ראב"ע וחזקוני.

י לפאת ונגב תימנה קלעי החצר שש משור מאה באמה: עמודיהם עשרים
 יא ואדניהם עשרים נחשת ווי העמודים וחשקיהם כסף: ולפאת צפון מאה
 באמה עמודיהם עשרים ואדניהם עשרים נחשת ווי העמודים וחשקיהם
 יב כסף: ולפאת ים קלעים חמשים באמה עמודיהם עשרה ואדניהם עשרה
 יג ווי העמודים וחשקיהם כסף: ולפאת קדמה מזרחה חמשים אמה: קלעים
 טו חמש עשרה אמה אל הכתף עמודיהם שלשה ואדניהם שלשה: ולכתף
 השנית מזה ומזה לשער החצר קלעים חמש עשרה אמה עמודיהם שלשה
 טז ואדניהם שלשה: כל קלעי החצר סביב שש משור: והאדנים לעמדים
 נחשת ווי העמודים וחשקיהם כסף וצפוי ראשיהם כסף והם מחשקים
 יח כסף כל עמדי החצר: ומסך שער החצר מעשה רקם תכלת וארגמן
 ותולעת שני ושש משור ועשרים אמה ארך וקומה ברחב חמש אמות לעמת
 יט קלעי החצר: ועמדיהם ארבעה ואדניהם ארבעה נחשת וויהם כסף
 כ וצפוי ראשיהם וחשקיהם כסף: וכל היתדות למשכן ולחצר סביב
 נחשת:

לרוח עיבר דרומא, סרדי
 דרמא דבוץ שויר, מאה
 אמין: י. עמודיהו עשרין,
 וסמכיהו עשרין דנקשא,
 ווי עמודיא, וכבושיהו
 כסף: יא. ולרוח צפונא
 מאה אמין, עמודיהו
 עשרין, וסמכיהו עשרין
 דנקשא, ווי עמודיא,
 וכבושיהו כסף:
 יב. ולרוח מערבא, סרדי
 חמשין אמין, עמודיהו
 עשרא, וסמכיהו עשרא,
 ווי עמודיא, וכבושיהו
 כסף: יג. ולרוח, קדומא
 מדנקא חמשין אמין:
 יד. סרדי, חמש עשרי
 אמין לעברא, עמודיהו
 תלתא, וסמכיהו תלתא:
 טו. ולעברא תנינא, מאה
 ומכא לתרע דרמא, סרדי,
 חמש עשרי אמין,
 עמודיהו תלתא.

וסמכיהו תלתא: טז. כל סרדי דרמא, סחור סחור דבוץ שויר: יז. וסמכיא לעמודיא דנקשא, ווי עמודיא, וכבושיהו כסף, וחפוי
 רישיהו כסף, ואננו מכבשין [י"ג מכבשין] כסף, כל עמודי דרמא: יח. וקרסא, דתרע דרמא עוכד ציר [ג"י ציר], דתכלא וארגנא,
 וצבע זהורי ובוץ שויר, ועשרין אמין אורכא, ורומא בפותיא חמיש אמין, לקביל סרדי דרמא: יט. ועמודיהו ארבעא, וסמכיהו
 ארבעא דנקשא, וויהו כסף, וחפוי רישיהו, וכבושיהו כסף: כ. וכל סכיא, למשכנא ולדרמא, סחור סחור דנקשא:

מנחשת התנופה, כך דרש רבי תנחומא²⁶ [וכן תרגם אונקלוס: רש"י
 במחזית נשיא, והוא תרגום של מראות מירורי"ש בלעז. וכן
 מצינו: הגליונים (ישעיה ג כג) מתרגמינן: ומחזיתא²⁷ אשר
 צבאו, להביא נדבתן.
 (יח) לעמת קלעי החצר, כמרת קלעי החצר,
 26 תנחומא פקדי ט. [27] בריר ליתא.

מידת הכיור, כאשר הזכיר מידת הכיורים שעשה שלמה⁵⁴. רק ראביע
 נעשה ככל המראות שהביאו⁵⁵. והכן, שהוא המכונה⁵⁶, לעולם הארוך
 הוא כמידת הכיור, וכן המשפט⁵⁷.
 (יד) ובעבור שפתח אוהל מועד למזרח כמו הפנים, על כן קרא
 לפאת ים ירכתים⁵⁸, וקרא הקרובים אל הפתח כתפים ככתפות
 איש.
 54 מ"א ז לח. 55 מכל הנחשת שהיתה ממראות הצבאות ולפיה היתה מידת
 הכיור. 56 במ"א ז לח יקרא הכן מכונה. 57 משפטו של הכן להיות
 מרחם למידת הכיור. 58 לעיל בו כב, לו כו.

(יח) ואחר שהקלעים בין שתי הכתפות שלשים אמה⁶¹, נשאר ראביע
 ברחב עשרים, וזה אורך שער החצר. וכן המסך⁶². והנה רחבו
 שהוא קומתו חמש אמות. וזה טעם וקומה ברחב.

61 כפאת מזרח בכל כהף חמש עשרה אמה (יד - טו), נשאר כאמצע לשער עשרים
 אמה. שהרי כל הרוחב היה חמשים אמה. 62 נמצא שהמסך של שער החצר
 היה עשרים אמה אורך וחמש אמות רוחב כקומת החצר. שבתליתו, רחבו היא
 קומתו.

רס"ג (יז) וחשוקיהם, "טלאהא"⁸ וצפוי, "ג'שא"⁸. והם מחושקים,
 כי הם מחושקים.
 8 ראה לעיל בו יא הע' 33.

רמב"ן לא נעשה עדיין, ואונקלוס תרגם דאטיאן לצלאה לתרע⁶³ משכן
 זימנא, נוטים דבריו לדברי ר"א⁶⁴, שאמר שהיו הנשים האלה
 עובדות ה' וסרו מתאות זה העולם ונתנו מראותיהן נדבה,
 ובאות בכל יום ויום אל פתח אהל מועד להתפלל ולשמוע
 דברי המצות. ויתכן עוד שנאמר בדרך הפשט שעשה הכיור
 וכנו ממראות הנשים אשר באו מהן צבא גדול, ונאספו אל
 פתח אוהל מועד לתת מראותיהן בנדבת לבן, והיה נחשת
 המראות נחשת קלל⁶⁵, ממורט⁶⁶, ויפה מאד, ועל כן ייחד אותו
 מתחילה לכלי הזה, והנשים בראותן כן נאספות ובאות צבאות
 צבאות לתת כולן מראותיהן להעשות בהן כל הכיור וכנו.
 וגם נכון הוא שיתכוננו בכך מתחילה מפני ענין הסוטה, והן
 קבלו כן עליהם בשמחה והתנדבו לתת בו כל מראותיהן.

63 לפינו בתרע. 64 ראביע פירושו הארוך כאן. 65 יחזקאל א ז. 66 מ"א
 ז מה.

חזקוני (טו) מזה ומזה, אשני פסוקים²⁷ קאי: "אל הכתף" ו"לכתף
 השני" שהם מזה ומזה לשער החצר.

27 כלומר "מזה ומזה" מוסב גם על הפסוק שלפניו, וגם על פסוק יד.